

◆ Zəlzələ bölgəsindən reportaj

“İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva ən çətin günümüzdə bizə dayaq oldular”

Prezidentin tapşırığı ilə zəlzələ bölgəsində qəzalı duruma düşmüş mənzillərin yerində Heydər Əliyev Fondu tərəfindən daha möhtəşəm evlər tikilib

Şamaxıdayıq...

Fevralın əvvəlində baş vermiş zəlzələnin fəsadlarının aradan qaldırılması istiqamətində Prezident İlham Əliyevin sərəncam və tapşırıqlarına uyğun olaraq xüsusi komissiya öz işini davam etdirir. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın göstərişi ilə Heydər Əliyev Fondunun “Regionların İnkişafı” İctimai Birliyi tərəfindən rayon mərkəzindəki Şəhriyar, Təbriz, Salman Mümtaz, Azadlıq və Səttar

Bəhlüzədə küçələrində sakinlər üçün tikilən mənzillərin böyük hissəsi istifadəyə verilib.

“Ən ağır günümüdə Prezidenti yanımda görəndə çox qürurlandım”

Yeddi ay öncə burada baş verən təbii fəlakət yerli əhalini təşvişə salsada, bu gün tamam başqa ab-hava hökm sürür. Zəlzələ nəticəsində qəzalı vəziyyətə düşən evlərin əksəriyyəti sökülərək yerində daha möhtəşəm evlər tikilib.

Prezident İlham Əliyevin zəlzələnin törətdiyi fəsadların aradan qaldırılması ilə bağlı verdiyi tapşırıqlar uğurla icra olunmaqdadır.

Salman Mümtaz küçəsi, 31 saylı evdə yaşayan Vahid Şıxıyev yeni mənzilində qonaq. Dövlət başçısı və xanımı Mehriban Əliyeva mart ayının 7-də Şamaxıya səfəri zamanı bu ailənin zərər çəkmiş mənzilində olmuş və tezliklə burada yeni evin tikiləcəyini bildirmişdi.

Ardı 3-cü sah.

25 il dövlətin, mülkiyyətçilərin və auditorların mənafeləri keşiyində

Şəffaflığın təminatçısı kimi səmərəli və stimullaşdırıcı nəzarət sisteminin yaradılması hər bir ölkədə sosial-iqtisadi inkişafa təminatın vacib amillərindən biri hesab edilir.

Bu mənada çox səciyyəvidir ki, Azərbaycanda mövcud nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsi Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlət quruculuğu siyasətində daim diqqət mərkəzində saxlanılan məsələlərdən olmuşdur. Beynəlxalq təcrübə göstərir ki, şəffaflığı yüksək olan maliyyə sisteminin səmərəliliyi qeyri-şəffaf, kölgəyə meyilli sistemdən qat-qat yüksək olur və iqtisadiyyatın idarə edilməsində optimal qərarların qəbulu təkə sahibkarların deyil, bütövlükdə cəmiyyətin mənafehlərini qorunması sahəsində real zəmin yaradır.

Təsədüfi deyildir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev 1993-cü il dekabrın 8-də keçirilən müşavirədə çıxış edərkən demişdir: “Respublikamız ağır bir dövr keçirir, iqtisadiyyat böhran vəziyyətindədir. Maliyyə bizim üçün əsaslı bir sahədir. Əgər bu sahədə işləyən şəxslər ayrı-ayrı kooperativlərin, assosiasiyaların, şirkətlərin mənafehinə, yaxud da onlarla əlaqəli olaraq öz şəxsi mənafehlərini ölkənin, xalqın, dövlətin mənafehinə üstün tutursa və cürbəcür qeyri-qanuni yollarla gədirərsə, bütün bunlar dəhşət doğurur və bir daha sübut edir ki, son illərdə respublika iqtisadiyyatının, çox mühüm sahə olan maliyyənin dağılmasının, böhran halına düşməsinin səbəbləri də birinci növbədə buradadır”.

Xarici ölkələrə milyardlarla manatlıq mal göndərilib haqqının ödənilməsi, ayrı-ayrı adamların belə vəziyyətdən istifadə edərək dövlətin, xalqın vəsaitini mənimsəməsi, “məşhur” kliring əməliyyatlarındakı “unutqanlıq”, idxal əməliyyatlarından respublikaya gələn mənafehlərin başqa ölkələrin banklarında “ilişib” qalması, bu məbləğin inflyasiya nəticəsində öz dəyərini itirməsi Heydər Əliyevin kəskin etirazına səbəb olmuşdur.

Bunu nəzərə alan ölkə rəhbəri təsiri tədbirlər gördü. “Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında” imzaladığı 1994-cü il 9 avqust tarixli fərman bu cəhətdən mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Azərbaycan cəmiyyətində şəffaflığın bərqərar olunması sahəsində Prezidentin “İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsassız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə” 1996-cı il 17 iyun tarixli fərmanı və “Azərbaycan Respublikasında iqtisadi cinayətkarlığa qarşı mübarizə sahəsində bəzi tədbirlər haqqında” 1998-ci il 27 yanvar tarixli sərəncamı da xüsusi qeyd olunmalıdır. Həmin illər Azərbaycanda beynəlxalq meyarlara uyğun müstəqil audit sisteminin bərqərar olması istiqamətində də mühüm əhəmiyyət kəsb edən normativ hüquqi aktlar, o cümlədən 1994-cü il sentyabrın 16-da “Auditor xidməti haqqında” qanun qəbul edildi.

Ardı 3-cü sah.

2010-cu ilin mart ayında dəyəri 6 milyard dollar olan “Çıraq Neft Layihəsi”nin (CNL) işlənməsinə qərar verildi. Belə irihəcmli investisiyanın yönəldilməsi “Azəri-Çıraq-Günəşli” (AÇG) yataqlarında layların neftveriminin optimallaşdırılmasına xidmət etdi.

Qarşıya qoyulan məqsəd bu yataqlarda hasilatın sonrakı azalmalarını ləngitmək, çıxarılan neftin həcmi artırmasına kömək etmək, başqa sözlə, hasilatın yüksək səviyyəsinin ömrünü uzatmaq idi. CNL-in gerçəkləşməsi nəticəsində “Azəri-Çıraq-Günəşli” yataqlarından neft hasilatının həcmi 360 milyon barel artacağı gözlənilirdi.

Layihəyə mövcud “Çıraq” və “Dərinsulu Günəşli” qurğularının arasındakı ərazidə yeni bir platformanın tikintisi daxil edildi. Bu, “Əsrin müqaviləsi”nin “ilkini” olan “Çıraq”dan ad almış “Qərbi Çıraq” idi.

CNL-in özəlliyi onda idi ki, onun tikinti-quraşdırma işləri bütövlüklə Azərbaycanda həyata keçirildi. Layihənin ümumi dəyərinin təxminən 4 milyard dolları obyektlərin tikintisi və öncəqazma proqramı üçün xərcləndi. Vəsaitin qalan 2 milyard dollarlıq hissəsi isə istismar müddəti ərzində platformadan quyuların qazılması üçün nəzərdə tutulmuşdu.

Tacikistan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Emoməli Rəhmona

Hörmətli Emoməli Şərifoviç!
Tacikistanın milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ürəkdən təbrik edirəm.

Bu gün dost Tacikistan dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, iqtisadiyyatın inkişafı, xalqın rifahının daha da yaxşılaşdırılması yolu ilə inamla irəliləyir. Ölkəniz dünyada və regionda sülhün və sabitliyin bərqərar olmasına, beynəlxalq təhlükəsizliyə və dialoqa mühüm töhfələr verir.

İnanıram ki, ölkələrimiz arasında qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan ikitərəfli münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsi, əməkdaşlığımızın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi ilə bağlı atdığımız addımlar daim xalqlarımızın mənafehlərinə xidmət edəcəkdir.

Hörmətli Emoməli Şərifoviç, bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, işlərinizdə uğurlar, dost Tacikistan xalqına sülh və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 sentyabr 2019-cu il

Şimali Makedoniya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Stevo Pendarovskiya

Hörmətli cənab Prezident!
Şimali Makedoniyanın milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və xalqınıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi yetirirəm.

İnanıram ki, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın mənafehlərinə uyğun olaraq bundan sonra da inkişaf edəcək və genişləndəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımla dost xalqınıza sülh və rifah diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 sentyabr 2019-cu il

Azərbaycan Milli Məclisi Sədrinin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti Almaniyaya səfər edəcək

Milli Məclisin Sədri Oqtay Əsədovun başçılığı ilə parlament nümayəndə heyəti sentyabrın 8-də Almaniyanın paytaxtı Berlin şəhərinə səfər edəcək. Bu barədə AZƏRTAC-a Milli Məclisin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Nümayəndə heyətinin tərkibinə Milli Məclisin Almaniya ilə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Xanlar Fətəyev, Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Aqiyə Naxçıvanlı, parlament Aparatının rəhbəri Səfa Mirzəyev və digər rəsmi şəxslər daxildir. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyətinin üzvləri Al-

maniya parlamentində olacaq. Bundan sonra plenar iclasları keçirilən binada deputatlar üçün yaradılmış şəraitlə yaxından tanış olacaqlar.

Bundestağın prezidenti Volfqanq Şoyble, Birinci vitse-prezident, Berlin şəhərinin meri Mixael Müller, parlamentin vitse-prezidenti Tomas Opperman, Almaniya-Cənubi Qafqaz parlament qrupunun sədri Yohanes Karsla keçirilən görüşlərdə parlamentlərarası əlaqələrin bugünü və gələcək inkişaf perspektivləri, qanunvericilik sahəsində təcrübə və informasiya mübadiləsi barədə danışıqlar aparılacaq.

Səfər sentyabrın 10-da başa çatacaq.

Ermənistan silahlı qüvvələri atəşkəs rejimini 20 dəfə pozub

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində sutka ərzində atəşkəs rejimini 20 dəfə pozub.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Ermənistanın Noyemberyan rayonu ərazisindəki ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Məzəm kəndində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki

ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun işğal altında olan Çiləbürt, Ağdam rayonunun Kəngərli, Novruzlu, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Kürdlər, Cəbrayıl rayonunun Nüzgər kəndləri yaxınlığında, həmçinin Tərtər rayonu ərazisindəki ədsiz yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqələri atəşə tutulub.

“Çıraq Neft Layihəsi” bütövlüklə Azərbaycanda həyata keçirildi

Tikinti meydançalarında hər 10 inşaatçıdan 9-u ölkəmizin öz vətəndaşı idi

“Qərbi Çıraq” platformasının dayaq blokunun inşası iki il davam etdi və 2012-ci ilin oktyabr ayında tamamlandı. Subpodratçılar və ixtisaslaşmış təchizatçılar da daxil olmaqla, tikintiyə 2 mindən çox insan cəlb olunmuşdu. İşçi qüvvəsinin 96 faizi Azərbaycan vətəndaşları idi. Qurğunu Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özlülər Zavodundakı (BDÖZ) infrastrukturadan istifadə etməklə SOCAR-a məxsus “BOS Şelf” şirkəti inşa etdi. Bu, həmin vaxtdək Xəzərdə quraşdırılan ən ağır dayaq bloku idi. Qurğu oktyabrın 20-də BDÖZ-ün yanalam köpürsündə təhlükəsiz şəkildə daşıma barına yükləndi. 2013-cü il mayın 13-də dayaq blokunun dənizdə quraşdırılması və CNL ərazisində sualtı boruçəkmə əməliyyatları tam başa çatdırıldı.

“Qərbi Çıraq”ın üst modulları isə Bakının Bibiheybət ərazisindəki “AMEK-Tekfen-Azfen” (ATA) istehsalat sahəsində inşa edildi. Bu qurğunun tikintisi 2013-cü ilin üçüncü rübündə başa çatdırıldı. Tikinti yekunlaşmaqda olarkən - iyul ayında Prezident İlham Əliyevin platformanın inşa edildiyi sahəyə baş çəkəsi, işlərin uğurla tamamlanmasından razılığını bildirməsi bütün layihə qrupunun sevincinə səbəb oldu. Dövlət başçısı bu nailiyyətə görə müttəxəssisləri və inşaatçıları təbrik etdi.

CNL-in bütün tikinti-quraşdırma işləri bir iş günü belə itirilmədən və bədbəxt hadisə baş vermədən qrafikə və plana uyğun aparılmışdı.

Qurğu sentyabrın 20-də istehsalat sahəsindən dənizə yola salındı və iki gün ərzində təhlükəsiz şəkildə əvvəl-cədən dənizdə quraşdırıldı. Dayaq bloku üzərində yerləşdirildi. Dənizdə sazılma işləri və istismar sınaqları bir neçə ay davam etdi.

Tikintinin ən qaynar çağında podratçılar CNL ilə bağlı işlərə 8 mindən çox insan cəlb etmişdilər. Burada hər 10 işçidən 9-u Azərbaycan vətəndaşı idi.

Ardı 3-cü sah.

Bakıda Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının Gənclər Qolunun 5-ci və Qadınlar Qolunun 6-cı iclası keçirilib

Sentyabrın 7-də Bakıda Yeni Azərbaycan Partiyasının evsahibliyi ilə "Gənclərin sosial və siyasi proseslərdə rolu və qadınların fəallığının gücləndirilməsi" mövzusunda Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) Gənclər Qolunun 5-ci və Qadınlar Qolunun 6-cı iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbiri ICAPP-in Baş katibi Park Ro-byug açıb və gündəlik barədə məlumat verib. Çıxış edən Azərbaycan Respublikası Baş Nazirinin müavini, YAP sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov ICAPP-in Asiya qitəsində ictimai-siyasi proseslərin, bir sıra problemlərin müzakirəsi baxımından vacib platforma olduğunu deyib. O, bugünkü toplantıda təşkilatın gələcək fəaliyyəti ilə bağlı faydalı qərarların qəbul olunacağına ümidvar olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası ICAPP-in fəal üzvü kimi bu təşkilatla səmərəli əməkdaşlıq edir.

görməli işlərin nə qədər əhəmiyyətli olduğundan xəbər verir. Demokratiyanın, insan haqlarının, siyasi plüralizmin inkişafı istiqamətində ICAPP-in böyük rolunun olması mümkündür. Sabitliyin, əmin-amanlığın bərqərar edilməsi və möhkəmləndirilməsi, region üçün problemə çevrilən terrorizm kimi bəzilərini aradan qaldırılması da ICAPP çərçivəsində müzakirə olunaçaq ciddi məsələlərdir. Əli Əhmədov əmin olduğunu bildirib ki, ICAPP bu sahədəki problemlərin aradan qaldırılması istiqamətində öz üzünə düşən missiyanı lazımlıca yerinə yetirə bilər.

Sonra çıxış edən ICAPP Gənclər Qolunun sədri, Malayziya parlamentinin üzvü Seri Şahidan bin Kassim Azərbaycan xalqına yüksək qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edib. Ölkəmizə ikinci dəfə səfər etdiyini deyən qonaq ötən dövr ərzində böyük inkişafın şahidi olduğunu, Bakının isə dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrildiyini söyləyib.

O qeyd edib ki, Bakıda keçirilən tədbirdə Asiya ölkələrindən olan müxtəlif baxışlara malik gənclər iştirak edirlər. Bugünün gəncləri sabahın liderləridir. Bu isə imkan verir ki, onlar gələcəyin siyasətçisi, lideri kimi qətiyyətli və vacib qərarlar qəbul edə bilsinlər.

Baş Nazirinin müavini vurğulayıb ki, cəmiyyətin və bəşəriyyətin gələcəyini Asiya ölkələrində bu gün müşahidə olunan inkişafdan ayrı təsəvvür etmək mümkün deyil. Asiya dünya iqtisadiyyatının inkişafına böyük töhfələr verir. Asiya həm də bir çox təzadlarla müşahidə olunan regiondur. Bir tərəfdən inkişaf prosesləri gedir, digər tərəfdən inkişafın geridə qaldığı hallar da narahatlıq yaradır. Bu da bütövlükdə Asiya regionunun rəqəbətə palitraya sahib olduğunu göstərir. Asiyanın bugünkü realıqlarını müzakirə etməkə yanaşı, qitənin gələcək inkişafı ilə bağlı layihələrin hazırlanmasında konfransın üzünə böyük iş düşür. Xüsusilə də gənclər və qadınlar problemlərini ayrıca vurğulamağa ehtiyac var. Asiya ölkələri üçün xarakterik olan məsələlərdən biri də əhəlinin dinamik artımı ilə bağlı gənclərin xüsusi çəkisinin yüksək olması ilə əlaqədardır. Bu da ICAPP-in fəaliyyətində gənclərlə bağlı

ve onlar bu prosese ciddi töhfə verməlidirlər. Daha sonra çıxış edən ICAPP Qadınlar Qolunun həmsədri, Nepal parlamentinin üzvü Sujata Koirala bugünkü iclasın qadınların ictimai həyatda iştirakçılığının gücləndirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdırıb. O bildirib ki, qlobal dünyada gender bərabərliyinin təmin edilməsində mühüm nailiyyətlər əldə olunub, qadınların parlamentdə və dövlət qurumlarında təmsilçiliyi xeyli artıb. ICAPP fəaliyyət göstərdiyi dövr ərzində qadınların mövcud problemlərinin həlli istiqamətində zəruri işlər görüb.

Milli Məclis Sədrinin müavini, YAP İdarə Heyətinin üzvü Bahar Muradova da tədbirin əhəmiyyətindən danışıb. O vurğulayıb ki, dünyada mövcud olan ictimai-siyasi durum, bütün qitələr təhdid edən təhlükələr və çağırışlar bizi ən müxtəlif formatlarda beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, xüsusilə siyasi partiyaların birlikləri olan ICAPP tipli təşkilatlarda birləşməyə vadar edir. Bu regionda siyasi partiyaların bir araya gəlməsi və regionun inkişafı üçün, qarşıda dayanacaq hədəflərə nail olunması üçün yolların axtarılması çox vacibdir.

Gənclər və İdman naziri Azad Rəhimov isə çıxışında Azərbaycanın dövlət gənclər siyasəti haqqında məlumat verib. O bildirib ki, ölkəmizdə gənclərlə bağlı bir sıra dövlət proqramları qəbul olunub. Əhalimizin 30 faizindən çoxunu gənclər təşkil edir. Prezident İlham Əliyev tərəfindən gənclərin inkişafı üçün yaradılmış şərait nəti-

Yeni Azərbaycan Partiyasının rayon və şəhər təşkilatlarının ümumrespublika müşavirəsi

Sentyabrın 7-də Yeni Azərbaycan Partiyasının rayon və şəhər təşkilatlarının ümumrespublika müşavirəsi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, müşavirədə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Baş Nazirinin müavini, YAP sədrinin müavini-icra katibi Əli Əhmədov bu ilin dekabr ayında ölkəmizdə bələdiyyə seçkilərini keçiriləcəyini xatırladıb. O qeyd edib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası həmişə olduğu kimi, bu seçki kampaniyasının da yüksək səviyyədə həyata keçirilməsi üçün lazımi işləri görməlidir. Bu müşavirədə bələdiyyə seçkilərinə hazırlıq məsələlərinə həsr olunub.

YAP sədrinin müavini qeyd edib ki, bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar olaraq ölkədə siyasi canlanma müşahidə olunur. YAP ölkədə mövcud siyasi proseslərin təhlili edilməsini də bələdiyyə seçkilərinə hazırlıq məsələlərinin bir elementi kimi qəbul etməlidir. "Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, müxalifət bütövlükdə siyasi müxalifət üçün zəruri olan sosial bazanı təmin edə bilmədiyi üçün siyasi proseslər normal cəmiyyətlərə xas olan norma və dəyərlərdən fərqli məqamlar gətirməyə çalışır. Onların apardıqları siyasi kampaniya əsasında siyasi müxalifət anlayışının mahiyyətinin ciddi şəkildə tənəzzülə uğrayaraq zəiflədiyi görünür. Xüsusi qeyd olunmalıdır ki, müxalifətin müəyyən kəsi-

minin apardığı "siyasi kampaniya" mənafehi terror, yalan məlumatlar yaymaq, böhtan atmaq üzərində qurulub. İndi isə buraya yeni elementlər daxil edilir. Bu da hədələmək, söymək və beləliklə də cəmiyyətimizin normal siyasi proseslərdən uzaqlaşmasına çalışmaqdır", - deyir Ə.Əhmədov bildirib.

YAP sədrinin müavini qeyd edib ki, bu dairələr siyasi müxalifət anlayışını ciddi surətdə təhrif etmiş olurlar. Beləliklə, onlar yenidən vaxtilə Azərbaycanda həyata keçir-

ilməmiş "hakimiyyətə arxa qapıdan gəlmək" taktikasını tətbiq etmək istəyirlər. Bütün bunların hamısı xoşagəlməz proseslərin formalaşmasına rəvac verir. Onların siyasi proseslərdə normal dəyərləri əsasında iştirak etmək əvəzinə, qarşıdan gələn bələdiyyə və parlament seçkilərinə iştirakçı seçkilərdən imtina üzərində qurduqlarını vurğulayan Ə.Əhmədov deyib: "Son zamanlar müşahidə edilən məqam odur ki, bu müxalifət Azərbaycanın reallığının üzünə kölgə salmaqla Ermənistanı təbliğ edir. Məqsəd isə dövlətimizin beynəlxalq imicini zərər vurmaqdır. Bu da cəmiyyətimizdə ikrah doğurur. Bu müxalifətin xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarının təsiri altına düşməsi istisna deyil ki, bu da təhlükəli haldır. Azərbaycan cəmiyyəti onların davranışlarını, fəaliyyətlərini qəti şəkildə pisləyir. Müşavirədə daha sonra qarşıdan gələn bələdiyyə seçkilərinə hazırlıq məsələləri ilə bağlı partiyamızın rayon və şəhər təşkilatlarına müvafiq tövsiyə və tapşırıqlar verilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisində müşavirə

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin matbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, sentyabrın 7-də Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2019-2020-ci illərin payız-qış mövsümünə hazırlıq və qarşıda duran vəzifələrə əlaqədar müşavirə keçirilib.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov müşavirəni açaraq deyib ki, hər il muxtar respublikada payız-qış mövsümünə hazırlıq diqqətdə saxlanılır, müşavirə keçirilir, aidiyyəti qurumlara müvafiq tapşırıqlar verilir. Yaradılan şəraitdən səmərəli istifadəyə və qurulanların qorunub saxlanılmasına diqqət artırılır. Müəssisə və təşkilatların qışa hazırlığı, müşahidə olunan problemlərin aradan qaldırılması mövsümün uğurla başa vurmağa, əhəlinin qış aylarında rahatlığının təmin olunmasına imkan verir. Qış mövsümünə hazırlıqla bağlı muxtar respublikada elektrik enerjisi, təbii qaz və içməli su təchizatı, eləcə də istilik təminatı ilə yanaşı, həm də digər sahələrdə müvafiq işlər görülür, soyuducu anbarlarda yerli məhsullardan ibarət ehtiyat yaradılır. Ona görə də 2019-2020-ci illərin payız-qış mövsümünə hazırlıq da mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Müşavirədə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Təhsil naziri Rəhman Məmmədov, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Mirsənani Seyidov, Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Energetika Xidmətinin rəisi Namiq Paşayev, "Naxçıvanqaz" İstehsalat Birliyinin direktoru Ramin İsmayilov payız-qış mövsümünə hazırlıqla əlaqədar çıxış ediblər.

Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı Kərəm Mustafayev, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Daxili İşlər naziri Fazil Ələkbərov, "Naxçıvan" Əlahiddə Sərhəd Diviziyasının komandirli Niyaməddin Tağıyev, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İqtisadiyyat naziri Tapdıq Əliyev, Naxçıvan Beynəlxalq Hava Limanının direktoru Mənsur Gülməmmədli və Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş Nazirinin müavini - Maliyyə naziri Səbuhi Məmmədov aidiyyəti üzrə məlumat veriblər.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri Vasif Talibov müşavirədə çıxış edərək deyib: "Bu gün Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi xəttini uğurla davam etdirən ölkə Prezidentinin diqqət və qayğısı nəticəsində muxtar respublikada hərtərəfli inkişafa nail olun-

muşdur. Sosial-iqtisadi islahatların ehtəda dairəsi genişləndirilmiş, əhəlinin rifahı yaxşılaşdırılmış, ərzaq və enerji təhlükəsizliyi tam təmin edilmişdir. Yaşayış məntəqələrində içməli su və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması da sakinlərin rahat yaşayışının təmin olunması sahəsində görülən işlərin tərkib hissəsi kimi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Muxtar respublikada həyata keçirilən bu tədbirlər artıq neçə illərdir ki, payız-qış mövsümünün problemləri başa vurmağa imkan verir. Lakin buna baxmayaraq, hər il qış aylarında qarşıya çıxan problemlərin aradan qaldırılması üçün hazırlıq işlərinin görülməsi, lazımi mal-material ehtiyatının yaradılması diqqətdə saxlanılır. Bu il də payız-qış mövsümünə hazırlıq məsələlərinə diqqət artırılmalı, aidiyyəti qurumlar tərəfindən müvafiq tədbirlər həyata keçirilməlidir".

Ali Məclisin Sədri hər bir sahə üzrə ayrı-ayrılıqda müvafiq tapşırıqları verib. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırıqlar ki, payız-qış mövsümünə hazırlıqla bağlı verilmiş tapşırıqların icrasına bəzədar cəlini oktyabr ayının sonunadək Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə məlumat versin.

Gömrük Komitəsinin sədri baş idarələrdə mövcud vəziyyətlə maraqlanıb

Sentyabrın 7-də Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Səfər Mehdiyev, komitə sədrinin müavinləri və aidiyyəti strukturların rəhbərləri Aksizli Mallar üzrə Baş Gömrük İdarəsi və Bakı Baş Gömrük İdarəsində mövcud vəziyyətlə tanış olub və hər iki qurumda xidməti müşavirə keçirilib. Komitənin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsindən

AZƏRTAC-a bildirilib ki, S.Mehdiyev idarələrdə gömrük işinin təşkil prosesini müşahidə edib, gömrük əməkdaşlarına müvafiq tapşırıqlarını verib, sahibkarlarla görüşərək onların fikirlərini, xidmətin təşkilindəki təklif və rəylərini dinləyib.

Müşavirələrdə komitə sədri Prezident İlham Əliyevin gömrük sistemində həyata keçirdiyi islahatlar, bu islahatların beynəlxalq ticarətin asanlaşdırılması, gömrük

prosedurlarının sadələşdirilməsi, vətəndaş məmnuniyyətinin və şəffaflığın təmin olunmasında mühüm rolundan bəhs edib. Gömrük sistemində son dövrlərdə mühüm nailiyyətlər əldə edildiyini bildirən DGK-nın sədri hələ də bəzi nöqsanların olduğunu diqqətdə çatdırıb, çatışmazlıqların aradan qaldırılması istiqamətində müvafiq qurumların rəhbərlərinə tapşırıq və tövsiyələrini verib.

Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının vitse-prezidenti komandamızın məşqini izləyib

Bakıda keçiriləcək bodii gimnastika üzrə dünya çempionatına 10 gündən az vaxt qalmış müddətdə Milli Gimnastika Arenasında yoxlama məşq toplanışı keçirilib.

AZƏRTAC Azərbaycan Gimnastika Federasiyasına istinadla xəbər verir ki, çempionatda iştirak edəcək milli komandamızın üzvləri öz proqramlarını tam şəkildə icra ediblər. Toplanışda yerli təmsilçilərlə yanaşı, Livan və Çexiya gimnastları da çıxış ediblər. Yoxlama məşqində Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının vitse-prezidenti Altay Həsənov, həmçinin federasiyanın nümayəndələri, məşqçi və hakim heyəti də

iştirak ediblər. Altay Həsənov gimnastlarımızın çıxışlarını

izləyib və daha sonra onlarla söhbət edərək bələhəmiyyəti

yətli çempionat öncəsi iştirakçılara uğurlar arzulayıb.

“İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva ən çətin günümüzə bizə dayaq oldular”

Əvvəli 1-ci səh.

7 ay öncəki dialoqa nəzər yetirək: “Vahid Şixiyev: Xoş gəlmisiniz, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Görürsünüz necə qısa müddət ərzində tikilir. **Vahid Şixiyev:** Sökülüb, yerində təzəsi inşa olunur. Allah Sizə cansağlığı versin, başımızın üzərindən eskik etməsin, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Daha da gözəl ev olacaq.

Vahid Şixiyev: Bəli, nəvələrimin, ailəmin adından Sizə dərin təşəkkürümü zü bildiririk, çox sağ olun.

Vahid Şixiyevin həyat yoldaşı: Allah Sizi Azərbaycan xalqına çox görməsin. Biz fəxr edirik ki, Sizin kimi Prezidentimiz var.”

Budur, Şixiyev ailəsi üçün tam təmirli yeni mənzil tikilib. Nəvələri ilə bu gün xoşbəxt həyat sürən Vahid Şixiyev ən xoş günlərini təəssüratlarını bizimlə bölüşür: “Zəlzələ baş verən gün çox həyəcanlı idik. Nə edəcəyimizi bilmirdik. Amma Heydər Əliyev Fondunun təmsilçiləri, icra hakimiyyətinin nümayəndələri bizə çox dəstək oldular. İnanın ki, əlimizi bir şeyə vurmağa qoymadılar. Hər şeyi özləri səlhiq ilə yığib daşdılar. Amma çox həyəcanlı idik. Təşviş içindəydik.

Bələ bir gərgin vaxtda Prezident İlham Əliyevin Şamaxıya gələrək bizə dəstək olması, təşkinlik verməsi heç-qədən mənə ruh yüksəkliyi yaratdı. Ən ağır gündə Prezidentin yanında görəndə çox qürurlandım... (kövrəlir)

Saray nənənin evindən çıxanda dövlət başçısına yaxınlaşıb söhbət etdim. Mənə təsəlli verərək dedi ki, narahat olmayın, tapşırıq vermişəm, tez bir zamanda eviniz tikiləcək. Ölkənin birinci şəxsinin dilindən bu sözləri eşitmək mənə dərinlik yaradı. Axi dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, Prezident harada təbii fəlakət, qəzalar baş verirsə, özünü ora yetirib vətəndaşların yanında olur, onlara dəstək verir, problemlərini həll edir. Bir daha əmin oldum ki, cənab İlham Əliyev ən böyük himayədarımızdır. Dedikləri kimi də oldu. Tez bir zamanda evimiz tikildi və bu gün nəvələrimlə yeni mənzilimdə xoşbəxt yaşayıram. Tan-

rı Prezidentimizi, onun xoşniyyətli, mərhəmətli xanımı Mehriban Əliyevanı qorusun!”

Qeyd edək ki, zəlzələ baş verən rayonlarda sakinlər üçün tikilən yeni mənzillər əvvəlkinin sahəsindən də artıq inşa edilir. Məsələn, əgər köhnə evin otaqlarının ümumi sahəsi 90 kvadratmetrə qədər olubsa yerində ikiotaqlı, 90-dan 130 kvadratmetrə qədər sahə üçün üçotaqlı, 150 kvadratmetrdən çox olubsa dördotaqlı yeni mənzillər tikilib. Hamam kompleksi isə vətəndaşların istəyinə uyğun inşa olunur. Yeni ya mənzilin daxilində, ya da həyətdə tikilir.

Yeni mənzilinə qovuşan digər ailə isə Gülməmmədovlar ailəsidir. Evin ağsaqqalı Qafar Gülməmmədov deyir ki, uşaqlıq illərindən ata-baba yurdunu sayılan bu mənzildə böyüdü. Təbii fəlakət nəticəsində mənzil tam yarasız hala düşmüşdü: “Çox çərsiz durumda idik. Nə edəcəyimizi bilmirdik. Cənab Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Şamaxıya səfər edərkən görüşlərində iştirak etdik”.

“Mehriban xanım necə demişdisə, elə də oldu, bizə möhtəşəm ev tikdilər”

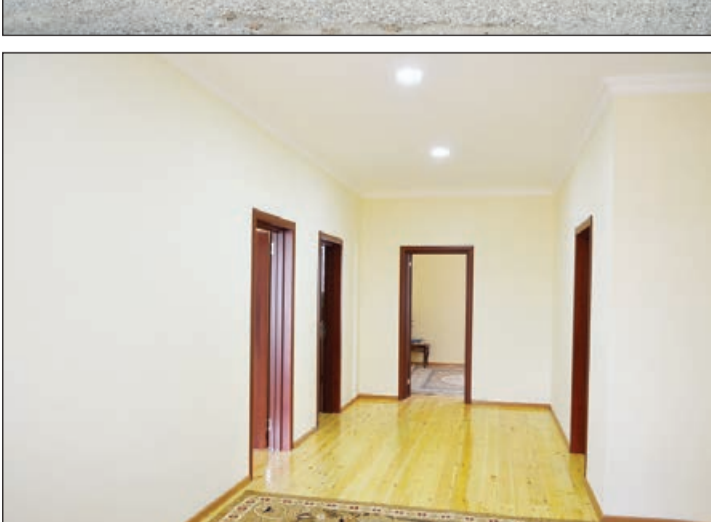
Qafar Gülməmmədovun həyat yoldaşı Hicran Gülməmmədova isə deyir ki, birinci xanım Mehriban Əliyeva ilə görüşərkən düşükləri ağır vəziyyət barədə məlumat verib: “Mehriban xanıma düşdüyümüz durum barədə məlumat verdim. Məni qucaqlayıb dedi ki, hər şey yaxşı olacaq, tez bir zamanda evinizin yerində daha möhtəşəm mənzil tikiləcək.

Bir Allah şahiddir ki, Mehriban xanım necə demişdisə, elə də oldu. İndi tam təmirli üçotaqlı, hətta əvvəlkindən daha gözəl mənzilimiz var. Tanrı Prezidentimizi, Mehriban Əliyevanı bizə çox görməsin. Heç bir yerdə belə Prezident yoxdur. İmdad diləyinin dadına çatır, kimsənsizin harayına yetişir. Dar gündə vətəndaşa əl tutan Prezidenti hər ölkədə tapa bilməzən”.

Bəli, bütün bunlar bir daha təsdiqləyir ki, İlham Əliyevin təbii fəlakətdən dərhal sonra Şamaxıya səfərinin ən mühüm məqamı yalnız zəlzələnin fəsadlarını yerindəcə döyrənmək deyildi.

Reşad BAXŞƏLİYEV, Elçin CƏFƏROV, “Azərbaycan”

(Əvvəli qəzetin 7 sentyabr nömrəsində)

25 il dövlətin, mülkiyyətçilərin və auditorların mənafeləri keşiyində

Əvvəli 1-ci səh.

Ölkədə auditor xidmətinin dövlət tənzimlənməsini təşkil etmək, bu sahədə olan, Azərbaycanın auditor xidmətinin inkişafına və təkmilləşdirilməsinə yönəlmiş normativ hüquqi aktların layihələrini, tədbirlər sistemini hazırlamaq, dövlətin, təsərrüfat subyektlərinin və auditorların (auditor təşkilatlarının) mənafelərini müdafiə etmək, öz fəaliyyətində “Auditor xidməti haqqında” qanundan, digər qanunvericilik və normativ hüquqi aktlardan irəli gələn tələblərə auditorlar (auditor təşkilatları) tərəfindən riayət edilməsinə nəzarət etmək məqsədilə yaradılan və 1996-cı il aprelin 5-dən fəaliyyətə başlayan Auditorlar Palatası ötən illər ərzində Azərbaycanda auditor xidmətinin müstəqil dünyəvi təcrübəsinə uyğun şəkildə təşkil etmək və tənzimləmək, milli audit sisteminin inkişafını təmin etmək üçün ən əvvəl mükəmməl normativ hüquqi bazanın yaradılması qayğısına qalmış və bu məsələni daim diqqət mərkəzində saxlamışdır. Bunun nəticəsində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin maliyyə nəzarəti siyasətinin əsasını təşkil edən auditin tənzimlənməsini Azərbaycan modeli xarici peşəkar qurumlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Bir misal: ötən ilin sentyabrında Belarus Respublikası Maliyyə Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndə heyəti üç gün ərzində bizim Auditorlar Palatasında işgüzar səfərdə olmuşdur. Səfərin məqsədi Belarusda Auditorlar Palatasının yaradılması üçün zəngin audit təcrübəsinə malik Azərbaycanın təcrübəsinə öyrənmək, bu sahədə görülən genişmiqyaslı işlər barədə məlumat əldə etmək və məsləhətləşmələr aparmaqdan ibarət olmuşdur. Yeni yaradılacaq Belarus Auditorlar Palatasının funksiyası və vəzifələrinin yerinə yetirilməsində zəruri olan 50-dək təlimat, tövsiyə, metodik göstəriş, qayda, sahəvi audit proqramı və digər sənədlər qonaqlara təqdim edilmişdir. Onu da qeyd edim ki, Rusiyada da auditin Azərbaycan modelinin tətbiqi qənaətinə gəlməmişdir.

Müasir sərəitdə şəffaflığın artırılması və bununla bilavasitə bağlı olan kölgə iqtisadiyyatı və korrupsiyaya qarşı mübarizə dünyəvi bir problem olaraq bütün ölkələrdə xüsusi diqqət tələb edir. Araşdırmalar göstərir ki, neinki keçid iqtisadiyyatı ölkələrində, hətta inkişaf etmiş dövlətlərdə də maliyyə şəffaflığının lazımı səviyyədə təmin edilməməsi korrupsiyaya və kölgə iqtisadiyyatına

qarşı mübarizə sahəsində ciddi problemlər doğurur. Ekspertlərin hesablamalarına görə, dünya təsərrüfat sisteminə kölgə iqtisadiyyatının xüsusi çəkisi 20 faizdir. Hətta bir sıra inkişaf etmiş ölkələrdə bu göstərici neinki azalmır, əksinə, daha da genişlənir. Məsələn, Böyük Britaniyada kölgə iqtisadiyyatının payı XX əsrin 90-cı illərin ortalarında ümumi iqtisadiyyatın 6-8 faizini təşkil edirdisə, son 10 ildə 2 dəfəyə qədər çoxalaraq 13 faizə çatmışdır. Bu göstərici Almaniyada 16, İtaliyada 25, yaxın qonşumuz Rusiyada 45 faizdən çoxdur. ABŞ-da isə maliyyə fırıldaqçı nəticəsində dəymiş ümumi zərər bu ölkə şirkətlərinin gəlirlərinin təxminən 5 faizinə bərabər olmuşdur.

Belə bir zamanda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə şəffaflığın təmin edilməsi, iqtisadi inkişaf üçün maneələr törədən, qanunun ailiyini və sosial ədalət prinsiplərini pozan korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ardıcıl görülən tədbirlər - maliyyə vəsaitlərindən səmərəli istifadə edilməsi, təkmil nəzarət mexanizminin tətbiqi və bütlövlükdə maliyyə intizamının möhkəmləndirilməsi ölkədə sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsini mühüm bir istiqamət kimi təsbit olunmuşdur.

Auditor xidmətinin hüquqi bazasının təkmilləşdirilməsi də Prezident İlham Əliyevin diqqət mərkəzində olan məsələlərdəndir. MDB ölkələri arasında ilk olaraq Azərbaycanı daxili auditor fəaliyyətinin həyata keçirilməsi qanunvericiliklə hüquqi təsbitini tapmışdır. “Daxili audit haqqında” qanun Prezident İlham Əliyevin şəffaflığın təmin olunması və korrupsiyaya qarşı mübarizə strategiyasının hüquqi təməlinə özünəməxsus yer tutmaqla, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasına əvəzlənmişdir.

İlkin layihəsi Auditorlar Palatası tərəfindən hazırlanmış başqa bir qanun - Azərbaycan auditor xidməti göstərən fiziki və hüquqi şəxslərin auditin subyekti qarşısında peşə məsuliyyətinin icbari sigortası sahəsində münasibətli tənzimləyən, onun təşkilatı, tənqidi və iqtisadi əsaslarını müəyyənləşdirən “Auditorun peşə məsuliyyətinin icbari sigortası haqqında” 2007-ci il 22 may tarixli qanun da bilavasitə dövlət başçısının qanunvericilik təşəbbüsünün nəticəsi, auditorun əməyinə verdiyi yüksək qiymətin ifadəsidir.

Bu qanun auditorların və təsərrüfat subyektlərinin hüquqi müdafiəsinin artırılma-

sı, həmçinin auditin aparılması ilə əlaqədar baş verə biləcək istənilən sigorta hadisəsi zamanı təsərrüfat subyektinə dəyən zərərin ödənilməsi üçün münbit şəraitin yaradılmasının təmin edilməsi nəzərdə tutulur.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda auditə dövlət qayğısının əsasında Prezidentin auditə verdiyi önəm durur. Bu mənada cənab İlham Əliyevin sözlərinə xatırlatmaq istərdim: “Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı inkişaf etdikcə və onun dünya təsərrüfat sistemində iqtisadiyyatı gücləndikcə iqtisadi maliyyə münasibətlərində şəffaflığın təmin olunmasında, iqtisadi cinayətkarlığa və korrupsiyaya qarşı mübarizədə auditin imkanlarından daha geniş istifadə etmək zərurəti yaranır. Bunun üçün müstəqil maliyyə nəzarəti sahəsində müstəqil dünyəvi təcrübəsinə öyrənmək və milli iqtisadiyyatın xüsusiyyətlərinə nəzərən əlverişli ölkələrdə tətbiqini genişləndirmək çox vacibdir”.

“Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizəyə dair 2017-2019-cu illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nda nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası istiqamətində Auditorlar Palatası tərəfindən bir sıra mühüm işlər görülmüşdür. Belə tədbirlərdən biri Auditorlar Palatası və “Deloitte and Touche” MMC-nin təşkilatlığı ilə keçirilən “Korporativ idarəetmədə hesabətlik və şəffaflıq problemləri” mövzusunda beynəlxalq konfrans olmuşdur. Konfrans keçirilməsində əsas məqsəd iqtisadi islahatların indiki mərhələsində hesabətliklə təkmilləşdirilməsi və şəffaflığın artırılması istiqamətində qabaqcıl korporativ idarəetmə metodlarının tətbiqi və yeni dövrün çağırışları nəzərə alınmaqla audit sisteminin yenidən qurma məqsədilə müəssisələrdə fəaliyyət göstərən audit komitələrinin təsiriylə artırmaq, daxili audit qurumlarının fəaliyyətini gücləndirmək üzrə mövcud problemlərin həllinə yönəlməli tövsiyələrin hazırlanmasından ibarət idi.

Auditorlar Palatasının səyləri nəticəsində ötən illər ölkədə auditor xidmətlərinin göstərilməsinə dair yerinə yetirilmiş müqavilələrin sayı 25, xidmətin həcmi isə 40 dəfəyə qədər artmışdır. O cümlədən təkcə 2018-ci ildə 59,4 milyon manat məbləğinə 3943 müqavilə icra olunmuşdur.

Palata özünün beynəlxalq əlaqələrinin qurulması üzrə fəaliyyətinə - beynəlxalq və regional peşə qurum-

larında təmsilçiliyə, ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf etdirilməsinə müstəqil xarici audit təcrübəsinin öyrənilməsi, milli kadrlara çatdırılması və yerli xüsusiyyətlərə nəzər alınmaqla ölkədə təbii edilməsi baxımından yanaşır. Palatanın nüfuzu peşə qurumlarında - 1977-ci ildə təsis edilmiş, hazırda 130 ölkə və yurisdiksiyada fəaliyyət göstərən 175 tam hüquqlu və assosiativ üzvdən ibarət olan Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasında (IFAC), Mühasiblərin və Auditorların “Avrasiya” Beynəlxalq Regional Federasiyasında, Avropa Mühasiblər və Auditorlar Federasiyasında tamhüquqlu üzv, Sertifikatlı Mühasiblərin və Auditorların Avrasiya Şurasında isə assosiativ üzv sifətilə təmsilçiliyi, habelə 30-dan çox ölkənin audit və mühasibatlıq qurumları ilə əməkdaşlıq barədə saziş və niyyət protokollarının imzalanması, intensiv işgüzar əlaqələrin qurulması həm də Azərbaycan auditorlarının peşə-ihtisas səviyyəsinin müntəzəm olaraq təkmilləşdirilməsi məqsədlərinə xidmət edir.

Xarici ölkələrin audit təcrübəsinin öyrənilməsi Azərbaycan auditor xidmətinin inkişafına və keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, eləcə də auditor xidmətinin qanunvericilik bazasının daha da təkmilləşdirilməsinə ciddi kömək edir. Bununla əlaqədar Auditorlar Palatası beynəlxalq audit praktikası əsasında auditin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə dair geniş tədbirlər planı hazırlamış və onu mərhələlər üzrə həyata keçirir. Cari ildə də Auditorlar Palatasının kollektivi və üzvləri Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizdə uğurla reallaşdırılan islahatlara öz töhfələrini verməklə “Auditor xidməti haqqında” qanunun qəbul edilməsinin 25 ilyilini layiqincə qeyd edirlər.

Auditorlar Palatasının arxada qalmış illərdə fəaliyyətinə nəzər saldıqda, ölkə auditorlarının və audit mütəxəssislərinin, bütlövlükdə isə Auditorlar Palatası əməkdaşlarının və üzvlərinin “Auditor xidməti haqqında” qanundan irəli gələn vəzifələrin öhdəsindən layiqli şəkildə gələcəyinə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi və Prezident İlham Əliyevin qatıyyətlə, ardıcılıqla və uğurla davam etdirdiyi yeni Azərbaycan quruculuğu strategiyasının reallaşdırılmasına töhfələrini verəcəklərinə əminlik.

Vahid NOVRUZOV, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının sədri, iqtisad elmləri doktoru, professor

“Əsrin müqaviləsi” - 25

“Çıraq Neft Layihəsi” bütlövlüklə Azərbaycanda həyata keçirildi

Tikinti meydançalarında hər 10 inşaatçıdan 9-u ölkəmizin öz vətəndaşı idi

Əvvəli 1-ci səh.

2014-cü il yanvarın 28-də isə platformadan ilk neft alındı. AÇG-nin digər platformalarında olduğu kimi, “Qərbi Çıraq”da da hasilat öncəqazma quyularından başlandı.

BP şirkətinin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə ovahtki regional prezidenti Qordon Birrell “Qərbi Çıraq”dan hasilata başlanılması ilə bağlı fikirlərini belə ifadə etdi: “Hasilata başlanmış bu yeni platforma kimi yeni texnologiyalara və qurğulara gələcəkdə də davamlı investisiyaların qoyulması isə AÇG hələ uzun onilliklər boyunca dünya səviyyəli yataq olaraq öz hasilatını davam etdirəcək. AÇG-nin operatoru olan BP şirkəti və tərəfdaşlarımız hasilatın optimallaşdırılması və yatağın neftvermə əmsalının maksimuma çatdırılması istiqamətində bizi addım-addım irəliləyən aparacaq səyləri davam etdirmək əzmindəndirlər. İnanırıq ki, bu layihə AÇG-dən hasilatın sabitləşdirilməsi və yeni “Qərbi Çıraq” platformasından daha çox quyular qazmaqla neftvermə əmsalının artırılması istiqamətində atılmış böyük bir addımdır”.

“Qərbi Çıraq” AÇG-nin altıncı, hələlik sonuncu hasilat platformasıdır (AÇG müqavilə sahəsində platformaların ümumi sayı səkkizdir). Həm də “Qərbi Çıraq” AÇG-nin hasilat platformalarının ən bö-

yüdüdür. Belə ki, onun üst modullarının çəkisi 19 min tondan çoxdur. Bu, AÇG-də həmin vaxtdək quraşdırılmış “Şərqi Azari” platformasının “rekordcu” üst modullarından təxminən 2500 ton ağır idi.

“Qərbi Çıraq” suyun təxminən 170 metr dərinliyində quraşdırılıb. Qurğunun layihələndirilmiş gündəlik neft hasilatı gücü 183 min barel, qaz ixracı qüvvəsi isə 285 milyon kubft (8,07 milyon kubmetr) təşkil edir.

“Qərbi Çıraq” məhsul verməkdə davam edir. 2014-cü ilin yanvar ayından keçən ilin sonunadək platformadan 151,1 milyon barel (20,4 milyon ton) neft hasilatı olub. Keçən il “Qərbi Çıraq” 20,7 milyon barel, yeni 2,8 milyon ton qaz qızıl verib. Bu ilin birinci yarısında platformanın gündəlik neft hasilatı 60 min barel təşkil edib.

Flora SADIQLI, “Azərbaycan”

Fədakar həkim

...Hələ tələbəlik illərində dayanmadan çalışırdı. Əla oxumaqla yanaşı, tələbə elmi cəmiyyətində və institutun icimai işlərində də fəal iştirak edirdi. Yuxarı kurslarda Semaşko adına xəstəxanada (hazırkı Klinik Tibbi Mərkəzdə) gecə növbələrində tibb qardaşı kimi də işləyirdi. Bunun nəticəsi idi ki, onu partiya üzvlüyünə qəbul etdilər və hətta sonralar yeganə tələbə olaraq partiya bürosunun üzvü seçildi. Təbii ki, belə bir mövqedə olan, 1972-ci ildə institutu əla qiymətlərlə bitirən tələbəyə nəzəri kafedralardan birində qalması təklif olunsada, o öz doğma rayonu Ağdamda həkim təyinatı almağa üstünlük verdi...

in, Səhiyyə Nazirliyinin və hərbi hissə komandanlığının təşəkkülünü alan həkim çadır şəhərciklərində tibbi xidmətin təşkilində yüksək təşkilatçılıq nümunəsi göstərmişdir. Bütün bu keşməkeşli illərdə defələrlə məcburən yerdəyişmələrə məruz qalsalar da, Ağdam səhiyyəsi öz fəaliyyətini bir gün də olsun dayandırmayıb. 2000-ci ildən Azərbaycan Tibb Universitetinin Elmi-Tədqiqat Mərkəzində baş elmi işçi kimi fəaliyyət göstərən T.Eyvazov bu sahədə də yeni uğurlara imza atıb. Xaricdə və ölkəmizdə dərc olunmuş 61 elmi işin, 2 metodik vəsaitin müəllifidir.

Taryel həkim 2014-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun keçirdiyi "Məqsədlilik" layihələri müsabiqəsinin qaliblərindən biridir. 2017-ci ildə Sankt-Peterburqda çap olunmuş "Патобиохимические изменения в тканях при ишемии" monoqrafiyasının həmmüəllifidir. 2008-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə Taryel Eyvazova daxili xəstəliklər ixtisası üzrə dosent elmi adı verilib.

Hazırda fəal və səmərəli fəaliyyət göstərən həkim ATU-nun İctimai Səhiyyə və Fakültəsinin elmi suranının Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin metodik quruluşunun üzvüdür. Ali dərəcəli Səhiyyə təşkilatçısı və Səhiyyə elçisidir. Səhiyyə Nazirliyində fəaliyyət göstərən icimai suranın üzvü və katibi olan Taryel Əli oğlu Eyvazov 2014-cü ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Əməkdar həkim fəxri adına layiq görüldü və bu dəyşirli adı doğrultmaq üçün daim yorulmadan çalışır.

Qalib QARAYEV,
ATU-nun Elmi-Tədqiqat Mərkəzinin direktoru,
Əməkdar elm xadimi,
tibb elmləri doktoru,
professor

8 Sentyabr Dünya İlk Yardım Günüdür

Onlar həmişə köməyə tələsirlər

İnsan həyatının xilaskarlarının özləri çox vaxt təhlükədən siqortalanmırlar

Yardımlar göstərmək, birinin köməyinə yetmək yalnız savab deyil, həm də həyat davamı üçün təcili xidmətdir. Bu xidmətin adı nə olursa olsun, bəzən ölüm-qalım dilleməsi qarşısında qalanda, insan yaşam uğrunda mübarizə aparanda ona ehtiyac duyur.

Bu ilk yardımlara ehtiyac isə bəşəriyyətin humanist insanlarını düşündürməyə bilməzdi. Ona görə də ilk yardım göstərməyin əhəmiyyəti nəzərə alınmalı idi. 2000-ci ildən etibarən hər il 8 sentyabr tarixi Dünya İlk Tibbi Yardım Günü kimi qeyd olunur. Bu ümumbəşəri əhəmiyyət daşıyan gün Beynəlxalq Qırmızı Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatına üzv ölkələrin təşəbbüsü ilə təsis edilmişdir. Günün əsas məqsədi bədbəxt hadisələr zamanı insanların həyatını xilas etmək üçün həkimə qədər müddət qısaltmaq və bəzən ölümlə qarşılaşanlara yardım göstərməkdir.

Təbii ki, ilkin tibbi yardımın məqsədi zərərçəkənin həyatını xilas etməklə yanaşı, həm də onun ağrıları azaltmaq və mümkün ağırlaşmalar barədə xəbərdarlıq etməkdir. Əlbəttə, bu sahədə tibb işçiləri yardım göstərirlər, lakin polis əməkdaşları və xilasedicilər də bir çox hallarda, zərurət yarananda onlara yardımçı olurlar. Həyat göstərir ki, təcili tibbi yardıma ehtiyac olanlar, bəzən vaxt qıtlığı üzündən bu yardımı təcili təhvil olmayanlar tərəfindən də yerinə yetirirlər.

Dünya Səhiyyə Təşkilatının hesablamalarına əsasən, hər il baş verən yol qəzaları, yanqırlar, hündürlükdən düşmələr, boğulma kimi hadisələrin 10 faizi ölüm, 15-i isə əlilliklə nəticələnir. Həmin hadisələr zamanı dünyasını dəyişənlərin əksəriyyəti 15-45 yaş arasında insanlar olur.

Dünyada ilkin tibbi yardım xidməti hələ XIX əsrin sonlarında yaranıb. Azərbaycanda isə dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra ölkədə təcili tibbi yardım xidmətinin inkişafına ciddi diqqət göstərilməyə başlanıb. Xüsusilə son illər təcili tibbi yardım avtomobilləri parkı yenilənir, müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz edilir. Bunlarla yanaşı, nəqliyyat vasitələri əhaliyə xidmət üçün növbəyə buraxılır, dərman təchizatı iləndirilib

yaşlaşdırılır, çeşid genişləndirilir, tibbi heyət müasir uniforma ilə təmin olunur, həkim və orta tibb işçilərinin peşəkarlığı daha da artırılır.

Təcili yardım xidməti hadisə yerinə yetişənə, xilasedicilərə qədər zərərçəkənə ilkin tibbi yardım göstərilməsi həlledici rol oynaya bilər. Onu da bilmək lazımdır ki, heç kəs bədbəxt hadisədən siqortalanmayıb və hər birimiz zərərçəkən ola bilərik.

Bu xidmətin yaradılmasının maraqlı tarixçəsi var: 1881-ci il dekabrın 8-də Vyana şəhərində teatrda güclü yanğın baş verib. Orada ölənlər və yaralananların sayı çox olduğundan tibbi yardım göstərilməsində problemlər yaranırdı. Beləcə, ilk dəfə Vyana müstəqil təcili tibbi yardım xidmətinin yaradılması qərarı alınır. Daha sonra Berlin və Londona da təcili tibbi yardım briqadaları müstəqil fəaliyyət göstərməyə başlayır. Azərbaycanda isə ilk təcili tibbi yardım xidməti Nobel qardaşlarına məxsus neft buruqlarında işləyən fəhələrlə qurulmuşdur. Həmin briqadalar at arabaları və karetlərlə fəaliyyət göstərirlər.

Hazırda Bakı şəhərində əhaliyə göstərilən təcili tibbi yardım xidmətinin günün tələbləri səviyyəsinə cavab verməsi üçün mühüm layihələr həyata keçirilir.

Ölkədə, o cümlədən paytaxtda təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım xidməti yüksək səviyyədə təşkil edilir. Bakı Şəhər Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Stansiyası günün 24 saati ərzində paytaxtın bütün xəstə və zərərçəkən əhaliyə

hadisə yerində və müalicə ocaqlarına çatdırılanadək təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım göstərmək məqsədilə fəaliyyət göstərir.

"103" xidmətinə gündəlik, orta hesabla, 2 mindən artıq çağırış daxil olur. Doğrudur, müraciətlərin bəzilərinin bu sahəyə aid olmaması da üzə çıxır. Buna baxmayaraq, onlar çeşidlənərək bölmələrin həkimlərinə ötürülür və icra edilir.

Səbəbdən asılı olaraq stansiyaaya daxil olan çağırışlar iki qrupa bölünür. Çox təcili çağırışlar qeydiyyatdan alındıqdan sonra təcili tibbi yardım briqadasına ötürülür. Bu təsnifatla fəvqəladə hallar, zərərçəkənlərin olduğu yol nəqliyyat qəzaları, xəstənin həyətini itirməsi, uşaqlarda yüksək hərətlə müşayiət olunan səpgilər, yenidoğulmuşlarla əlaqəli çağırışlar və s. aiddir. Təxirəsalınmaz çağırışlar isə qeydiyyatdan alındıqdan sonra təcili tibbi yardım briqadasına göndərilir. Bu çağırışlara arterial təzyiqlə nəzərəcarpan dəyişiklikləri, allergiya, başağrısı, bədən müxtəlif yerlərində ağrı və s. çağırışlar aiddir.

Burada əhaliyə tibbi xidmət səviyyəsinin artırılması məqsədilə bir sıra tədbirlər görülür. Bölmələr müasir və daha çox funksiyalı olan yeni planşetlərlə təmin olunur. Daxil olan sorğularla bağlı gedişlər nəzərdə tutulmuşdur.

Stansiyanın sanitariya avtomobillərinin hərəkət trayektoriyası xüsusi monitor vasitəsilə nəzərdə tutulmuşdur. Eyni zamanda, xəstələrin stasionarlara səmərəli paylanması məqsədilə əhaliyə

nin əməliyyat və hospital işlərinin təşkilinə üzrə söbəsi xəstəxanalarda, doğum evlərində və digər müalicə-profilaktika idarələrində olan boş yerlərə dair sistemli şəkildə, operativ məlumat alaraq müvafiq hesabat aparır.

Xatırladaq ki, 1990-cı ilin qanlı yanvar günlərində Bakının müxtəlif istiqamətlərindən yaralıların tapılıb xəstəxanalara çatdırılmasında bu sahənin xidməti böyük rol oynayıb. Həmin günlər paytaxtda 164 təcili yardım briqadası çalışıb. Yalnız yaralıları ilk tibbi yardım göstərilməsi, onların xəstəxanalara çatdırılması və şəhidlərin dəfninə qədər hazırlıq prosesindəki xidmət işlərini yüz həkim briqadası ayırmışdı.

Qanlı şənbə gecəsi və ondan sonrakı günlərdə xalqımız bəlkə də daha çox şəhid verə bilərdi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğrusu, səhiyyəyə, xüsusən təcili yardım sahəsində çalışan tibb personalının, həmçinin könüllülərin o günlər xalqımıza, o cümlədən 20 Yanvarın yaralılarına göstərdiyi münasibət və qürur duyduğumuz monolit birlik isə əsl vətənpərvərlik nümunəsi idi. Həkimlərimizin, daha doğ

Bu barədə düşünək

Mətbəx sadəcə bişirmək-düşürmək yox, həm də bir xalqın mədəni inkişafının təzahürü, bəzən onun haqqında ilk təəssürat yaradır. Təqdimat fərqliliyi, ləzzəti və dadı ilə xalqı necə yaradı, özünəməxsus ənənələri olduğunu ortaya qoyur. Təbii ki, Azərbaycan mətbəxinin də məxsusi xüsusiyyətləri ilə dünya kulinariyasında öz yeri var. Minillik ənənələrə söykənən mətbəx mədəniyyətimiz ocaqlarımızdan üzü bəri ötürülərək təkmilləşərək, təkmilləşərək bugünümə qədər gəlib çatıb. Həm də həmin xörəklər təkcə ləzzətinə, dadına, görünüşünə görə deyil, zamanla uzlaşmasına, sağlamlıq olmasına görə də fərqlənir. Elə sadəcə bir dovğamız, əvəzlik umacımız, çoban salatımız özünü min dərdə davadır...

300-dən çox dolma, 400-dən artıq plov...

Bəs zəngin mətbəximizdən yetərincə faydalana bilirikmi?

Varmı yoxluğu

Amma zamanla var olanlarımızla realda təbii etdiklərimiz arasında bir paradoks, uçurum yaranıb. Elə oradan başlayaraq ki, bu qədr zəngin mətbəximiz illə-illə təbiət qanunlarımızda ermənilərin illərdən özünü kimi qələmə verməyə çalışdığı milli xörəyimiz dolmanın cəmi bir-iki növü yer alır, süfrələrin şahı hesab olunan plov isə məclis bitənə yaxın, qonaqlar doyandan sonra gətirilir.

Əvəzində digər ölkələrin mətbəxinə aid çürbəcür salatlar, kolbasalar israf dərəcədə süfrəyə düzülür. Düşüncəyə bəzi ki, bu, bir yenilikdir və müasir zamanın tələblərinə uyğun olaraq bu kimi qidalara tələb var. Məgər bu qədr qədim ənənələrə malik zəngin mətbəximizdə yeni milli dadlar yaranmır?

Məlumdur ki, kulinariyada vacib şərtlərdən biri bu sahə ilə məşğul olanların peşəkarkılığıdır. Görünən iş odur ki, bu gün texnoloji, aşbaz, qəndəçilər hazırlıqda da müəyyən çatışmazlıqlar mövcuddur. O cümlədən ölkəmizdə xeyli sayda restoran var, amma onların əksəriyyətində göstərilən xidmət və keyfiyyət heç də ürəkəcan deyil. Yuxarıda sadələndirdiyim və daha sadələndirdiyim bu kimi fikirlər ola bilər ki, hardasa subyektiiv səslənir. Təbii ki, bütün bu məsələlərin obyektiv dəyərləndirilməsi isə yalnız bu sahənin mütəxəssisi, peşəkarları verə bilər.

Toxunulan məsələlərə aydınlıq gətirmək üçün milli kulinariya mədəniyyətimizin təbliği üçün çalışan Azərbaycan Milli Kulinariya Mərkəzinə (AMKM) üz tuturuq. 1991-ci ildə Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə yaradılan mərkəz Azərbaycan milli mətbəx mədəniyyətinin öyrənilməsi, təbliği ilə məşğul olur. Qurum 1992-ci ildən Ümumdünya Kulinariya Təşkilatları Birliyinin (ÜKTB), 1998-ci ildə isə UNESCO-nun Xalq Yaradıcılığı Təşkilatının Ənənəvi Qida Komitəsinin üzvüdür.

Azərbaycan 1992-ci ildə, Rusiya da daxil olmaqla, keçmiş SSRİ respublikalarından və bütün türk-islam dünyasından Ümumdünya Kulinariya Təşkilatları Birliyinə (ÜKTB) qəbul edilən ilk və yeganə ölkədir. UNESCO ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsində, mədəni irsimizin qorunmasında və dünya miqyasında təbliğində xeyli iş görüldü. Bu sahədə Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyevanın əvəzsiz xidmətləri var. Məhz Mehriban xanımın təşəbbüsü, dəstəyi ilə lavas və dolma hazırlanma, paylaşma ənənəsi UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edildi.

Yeri gəlmişkən, bu yaxınlarda AMKM tərəfindən Azərbaycan mətbəxinin toplanmış sistemləşdirilməsi istiqamətində "Azərbaycan mətbəxində dolmalar" adı ilə çap olunan kitabda 381 dolma resepti verilib. Həmin çapdan sonra isə daha 30 növ dolma tapılıb və kitabın rus, ingilis dilindəki nəşridə yeni aşkarlanan dolmaların da reseptinin verilməsi planlaşdırılır.

Aşpaz yetişdirilməsi dünya standartlarına cavab vermək

Bəs, ümumiyyətlə, Azərbaycan mətbəxində yeni xörəklər yaranmır? Bu suala mərkəzin prezidenti, Əməkdar mədəniyyət işçisi Tahir Əmiraslanov "Axi yeni yaradaçağımız hansısa xörək məmulu deyil ki, 10-20 il yaşayacaq, yoxsa yox. Amma min illər yaşayacaq xörəklərimiz var. Azərbaycan mətbəxində təkcə 300-dən çox dolma, 400-dən çox plov növü var. Yeni milli xörəklərin yaradılması üçün də məhz həmin köhnə xörəkləri öyrənmək lazımdır" deyə cavab verdi.

Kulinariya sahəsinin inkişafının əsaslarından biri də aşpazların yetişdirilməsidir. Milli mətbəxə yeni xörəklər gətirmək üçün savadlı, peşəkar aş-

pazlar, qəndəçilər, texnoloqlar lazımdır. Buna görə də əvvəlcə onları yetişdirmək əsasdır. Bəs hazırda ölkəmizdə aşpaz yetişdirilməsi ilə məşğul olan peşə məkətləri müasir tələblərə cavab veririmi?

Baş kulinar söyləyir ki, aşpaz yetişdirilməsi ilə məşğul olan peşə məkətləri dünya standartlarına cavab vermir. Həmin məkətlərdə kulinariya hazırlığı üçün lazımlı olan avadanlıqlar köhnədir və müasir tələblərə uyğunlaşmır. Həmçinin tədris vəsaitlərinin vəziyyəti də o qədər ürəkəcan deyil: "Bizdə adətən kulinariya üzrə peşə məkətlərinə savadlı uşaqlar gətirir. Onların əksəriyyəti orta məkətlərdə aşağı göstəriciləri olanlardır. Hələlik sıfır səviyyəsinə belə çatmamış ki, onun üzərində nə isə quraq. Elmi baxımdan da bu sahədə müəyyən problemlər var. Azərbaycan kulinariya, milli qida üzrə heç bir elmi tədqiqat institutu yoxdur ki, bu sahəni tədqiq etsin. Restoran biznesi sahəsində müəyyən irəliləyişlər var, illərlə nəyəsas atılır, amma bunlar qlobal şəkildə sadalanan məsələləri həll etmir. Əgər təhsilə aşağı səviyyədə olanlar kulinariya üzrə peşə məkətlərinə daxil olurlarsa və orada da təhsil lazımı səviyyədə deyilsə, bir neçə restoran istisna olmaqla, yüksek xidmətdən söhbət gedə bilməz. Bütün bunlar kulinariya sahəsinin inkişafına mənfi təsir edən amillərdir".

Milli Kulinariya Mərkəzi problemləri tam aradan qaldırmaq üçün müəyyən təməllərin həll edilməsini təklif edir. T.Əmiraslanov bildirir ki, öten il Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə birlikdə gənc kulinarların respublika çempionatını keçiriblər: "Bununla yanaşı, bizim aşpazlarımız xeyli məkətdə ustad dərsləri keçdi, amma bu kifayət deyil. Ayrıca təhsil sistemi yaradılmalıdır. Dəfələrlə Təhsil Nazirliyinə təklif etmiş ki, peşə məkətlərindən birini müqavilə ilə Milli Kulinariya Mərkəzinə, ya assosiasiyasına versinlər və dövlətin bu gün peşə təhsili məkətlərinə ayırdığı vəsaitdən bir qəpik də artıq istəyirik. 7 ildən sonra biz sizə Fransadakı Le Cordon Bleu məkətbini qaytararaq verək. Həttə xaricdən mütəxəssis gətirib imtahan götürür, görün necə mütəxəssislər yetişir. Amma hələlik bu məsələdə irəliləyiş yoxdur".

İtirəcəyiniz enerjiyə uyğun qidalanmalısın

Baş kulinardan milli mətbəximizin xüsusiyyətlərini, bu günə adekvatlığını da öyrənirik. Məsələn, elmi xörəklərimiz var ki, xəngəl, xaş, piti kimi, kalorisiz çoxdur və bu gün əksəriyyətin oturaq işlə məşğul olduğu bir dövrdə onları yeməyin narahatlıq yaradaçağı düşünülür. Amma T.Əmiraslanov deyir ki, adicəkilən xörəklərin bugünkü şərhlərdə də yeməyində heç bir problem yoxdur, sadəcə qədrində yemək lazımdır: "Tutaq ki, əvvəl xəngəli sini ilə yeyirdik, indi kiçik boşqabda yemək lazımdır. Əsas o zövqü dadmaq və vaxtında masadan qalmaqdadır. Öynənizi düzgün qaydasına salsanız, orqanizmə də qidam rahat qəbul edəcək. Burada əsas itirəcəyiniz enerjiydir. Qədrində qidalanma ilə bağlı məsələ Azərbaycan xalq ədəbiyyatında da mükəmməl formada diqqətə çatdırılır. Məsələn "Koroğlu" داستانında deyilir ki, Koroğlu 7 qazan plov yedi. Niyə? Desələr ki, Koroğlu bir boşqab şorbə yedi, getdi Xotkarın 10 minlik qoşununa qarşı vuruşub 10 minini də qırdı, inanmazsan. Amma o, 7 qazan plov yeməklə 10 min qırmağın enerjisini alır həmin yeməkdən. Burada tarazlıq verilir ki, sən itirəcəyiniz enerjiyə uyğun qidalanmalısın".

Qidalanma ilə bağlı geniş həlmiş bir məsələ də doğru bilinən yanılardır ki, bir çox hallarda da bəzi diyetoloqlar insanları bu səhv yola yönləndirir. Diqqət etdikdə görürsən ki, yeni qida haqqında diyetoloqların hər birinin məsləhəti fərqli olur. Birinin faydalı bildiyi xörəyi digəri zərərli hesab edir. Bəzi

deyir ki, əti tamamilə menyudan çıxardmaq, yalnız tərəvəzlərlə qidalanmaq lazımdır. Eləsi də var söyləyir ki, ümumiyyətlə, bişmiş xörəklər orqanizmə zərərli dir. Bütün bu qarma-qarıqlığın içində bir çəpə-başlıq yaranıb, nəyin doğru, nəyin yanlış olduğu bəlli deyil...

Baş kulinar isə deyir ki, bu məsələyə yanaşma hər xalqın öz qidalanma sistemini, iqlim şəraitinə, o adamın işlədiyi yera, ətraf mühitə bağlılığına, genetik adətlərinə, hətta hansı kənddə böyüməsinə uyğun olmalıdır. Öyrənilməlidir ki, hansı xəstəliyi, yaxud hansı xəstəliklərə həssaslığı var, 5 temperament növündən hansına yaxındır: "Məsələn, eskimolar 30-40 dərəcə şaxtının "bişirdiyi" əti yeyir. Burada isə ciyət, ya baliq yeməsin olarsın. Tutaq ki, vegeterianlıqla qidalanma növüdür. Gedib Şimal Buzlu okean tərəfdə yaşayan xalqlara deyək ki, siz bu gündən əti yeməyəcəksiniz, görək həmin xalqların axını necə olur, azsaylı xalqlardan, ümumiyyətlə, kimsə qalırımı? Bəzi diyetoloqlar deyirlər ki, hər gün litrlərlə su içmək lazımdır. Avropa daz yemirlər, siz də yeməyin. Axi avropalı bizim qədr tərləmir. Biz tükü və tərləyən millətik. Tərləyən adam çox su içməli və duz qəbul etməlidir. Belə etməsən, dəri qıvrıcaq, xəstələnəcək, qocalma prosesi sürətlənəcək, çünki bədənin su balansına zərər dəyəcək".

Kərə yağı yemək zərərli deyil...

"Həmçinin deyirlər ki, kərə yağı, heyvan yağı yeməyin. Bəyəm bizim dərimizin altındakı bitki yağdırı?! Bitki yağı ümumi yağ qəbulunun 30 faizini təşkil etməlidir, ondan çox yox. Çünki o yağda xolesterin yoxdur. Xolesterin mütləq yeyilməlidir. Burada səhhiyyə normal adamlar nəzərdə tutulur, xəstə yox. Elə xəstəliklər var ki yağ, şəkər, zülal yemək olmaz, məsələn, mədə-bağırsaq sistemində müəyyən problemlər, xora olanlar. Biz normal, sağlam adamlardan danışırıq. Mütləq quyruc, kərə yağı yeyilməlidir. Xolesterin olmasa yağ mübadiləsi gətirir. Yağ olmasa, xolesterin yoxdursa, ən çox böyrəküstü vəzin ifraz etdiyi testosteron necə əmələ gələcək? Təmir kərə yağından həmişə istifadə etmək lazımdır. Keçmişdə zahidlik, rahiblik edənələr kərə, quyruc yağı yemirdilər. İndi həmin pəhriz sistemini bütün insanlara təbliğ etmək istəyirlər" deyə AMKM-in rəhbəri vurğulayır.

İdeal menyuyu...

Hazırda restoranlarda, toy və digər məclislərdə təklif edilən menyularda o qədər ürəkəcan deyil. Əksər hallarda bu menyular müxtəlif cür mayonezli salatlarla dolu olur, milli xörəklərimiz isə gözə dəymir. Bəs əslində necə olmalıdır? T.Əmiraslanov deyir ki, həmin məkanlarda verilən salatlar laboratoriyalarda yoxlanılan zaman hələ elə nəticə almamış ki, onlardan biri mikrobuz çıxırsın: "Burada restoran biznesinin də heç bir günahı yoxdur. Onlar bu cür hazırlayıb satırlar, əgər sən almasan, o satmayacaq. Toyda artıq heç nə vermək lazımdır. Toyda dədə-babadan bölgənizdə həmişə xörəklər verilibsə, onu təqdim etmək lazımdır. Mən şəxsən qızımın toyunda belə etmişəm. Tutaq ki, Bakıda bozbaş, Tovuzda boz zartma, yanında dovğa, Kəlbəcərdə aş yanında ayran verilir və yəne də elə etmək lazımdır..."

Kulinariyamızın mövcud vəziyyəti ilə bağlı mütəxəssis dəyərləndirməsindən sonra da aydın olur ki, qədim və bir o qədər də zəngin mətbəximizdən yetərincə faydalana bilirik. Buna görə də milli mətbəximizin ilmi-batması, daha da inkişafı üçün sadalanan problemlərin həlli vacibdir, xüsusilə də təhsil sahəsindəki çatışmazlıqların...

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

Bakı xanları sarayı və yeni aşkar olunmuş qiymətli əsər

Artıq bir neçə ildir ki, Bakı xanları və onların içərişəhərdəki iqamətgahları ilə əlaqədar həyata keçirilən layihə ilə bağlı XVII-XIX əsrlərdə çap edilmiş elmi ədəbiyyata, arxiv sənədlərinə aşkar edilməsinə və araşdırılmasına diqqət artmışdır. XVIII əsrdə regionda baş vermiş siyasi hadisələr nəticəsində Azərbaycan tarixində yeni bir dönmə - xanlıqlar dövrü başlayır.

1747-ci ildə Nadir şahın ölümündən sonra İran qoşunları Bakıdan çıxarılıb. Bundan sonra hakim dairələr və bəkilər arasında hörmət qazanmış Dərgah-xan xanın oğlu Mirzə Məhəmməd xan özünü müstəqil Bakı hakimi elan edir. Bakı xanlığı bütün Aşersona daxil olan 39 kəndi özündə birləşdirirdi. Bakı hələ orta əsrlərdən Volqa-Xəzər ticarət yolunda bölgədəki ən sakit liman şəhəri idi. XVIII əsrin ortalarında da Bakı bu əhəmiyyətini itirməmişdi və o səbəbdən də Şərq ticarətinin mərkəzi İrandan Azərbaycana, xüsusilə Qərblə Şərqi arasında bir növ körpü olan Bakıya keçmişdi (M.İskenderova "Bakinskoe xanstvo", Bakı, 1999, s.150).

Bakı şəhəri hələ XII əsrdə bərpə edilərək möhkəmləndirilmiş olan ikiqatlı qala divarları ilə əhatə olunmuşdu. Bakı xanı inzibati, maliyyə, hərbi və məhkəmə hakimiyyəti əlində cəmləndirib, xanlığı öz mülkü kimi idarə edirdi. Xanlığın divanı vardı ki, bütün vergi, müharibə və sülh, eləcə də digər mühüm dövlət məsələlərini həll edirdi.

Bakı xanlığına ardıcıl olaraq I Mirzə Məhəmməd xan (1747-1768), Məlik Məhəmməd xan (1768-1784), II Mirzə Məhəmməd xan (1784-1791), Məhəmməd Qulu xan (1791-1792) və Hüseyn Qulu xan (1792-1806) hakimiyyət etmişdir. Xanın mindən artıq əsgəri, bayrağı və "Badkubə" damğalı öz pulu da (mis sikkə) var idi.

Xəzər dənizində hərbi və ticarət gəmilərinin sayının artırılması, gəmiçiliyin inkişaf etdirilməsi, şəhərə kəhriz su sistemini qaydılması, qala divarlarının bərpə edilməsi, müdafiəsinin gücləndirilməsi Bakı xanlarının adı ilə bağlı idi. Bütün zamanlarda olduğu kimi, xanlar öz hakimiyyətini əraziyə əbədi qələbənin aparılmasına, ticarət əlaqələrinin genişlənməsinə, mədəni həyatın dövrə uyğun dəyişməsinə diqqət yetirirdilər. Bakı Xan Sarayı Kompleksinin memarlıq planı, otaqların quruluşu, zəngin interyeri bundan xəbər verir.

Şirvanşahlar sarayı 1723-cü ildə Matyuşkinin şəhərə top həmişindən sonra demək olar ki, tamamilə dağılmışdı. Buna görə də xanlar iqamətgahlarının şəhərin hündür yerində, Şirvanşahlar sarayı ərazisində deyil, dənizə yaxın və nəzərəcarcaq yerə inşa etdirmişdilər. Xan sarayında yaşayış otaqlarının planında qarışıqlıq vəziyyəti Şirvanşahlar sarayının planını xatırladır. Saray binasının giriş portalı üzərindəki kitabəyə görə, iqamətgah h.1164-cü ildə (1750-1751) inşa edilmişdir.

Araşdırılardan məlum olur ki, qala divarlarına söykənən Xan Sarayı Kompleksi 1809-cu ildə qədim sxem-planla görə bir neçə 1 və 2 mərtəbəli binalardan ibarət olmuş beş böyük həyati özündə birləşdirirdi. Bu binalarda yüzdən artıq otaq vardı. Əsas saray binasının yerləşdiyi həyət mərkəzində hovuz olan başqa var idi. Digər həyətlər Əbdürrəhman bəy və Mehdi Qulu bəy evi kimi tanınırdı.

Bəşicillik "Qafqaz müharibəsi" əsərinin I kitabında "Bulqakov" fəsilinin müəllifi rus hərbi tarixçisi, general-leytenant V.A.Pot. (1836-1912) yazır ki, 1806-cı ildə otaqlarında Bakı tam alınmışdan sonra Qala divarı içindəki hasara yaxın bir neçə məhəllə söküldü. Rus qoşunlarının bir hissəsi və Bakı qarnizonu üçün əsgər kameraları tikilməyə başlandı. Ordu, həmçinin general Bulqakov Bakıda bir neçə gün qaldı. Əsgərlər müvəqqəti karvansaralarda yerləşdirildi. Həmin müddətdə general Bulqakov sif Şərq dəbdəbəsi ilə fərqlənən Xan sarayında yaşadı. Dərgah-xan xanın 1740-cı illərdə tikirdiyi ikimərtəbəli və 7 otaqlı "Yataq evi" adlanan binanın divarlarındakı tarixi rəsmlər yağlı boya ilə çəkilmiş və qızıl suyu ilə işlənmişdi. Bulqakov əmri ilə onların bəzi xüsusi iskanələri divarlarındakı söküldü. Bu iş ilə ustalıqla görüldü ki, rəsmlər zədələnmədi.

General Bulqakovun əmri ilə 1806-cı ildə otaqlarından 1807-ci ildə noyabr ayına kimi "Yataq evi" adlanan yeni zərər görmüş binanın rekonstruktiv işləri aparılmışdı. Bina, demək olar ki, rus memarlığı üslubuna bənzər elementləri bəzədilmişdi. Orta əsr Bakı şəhərinin qala divarlarından kənarında da xan

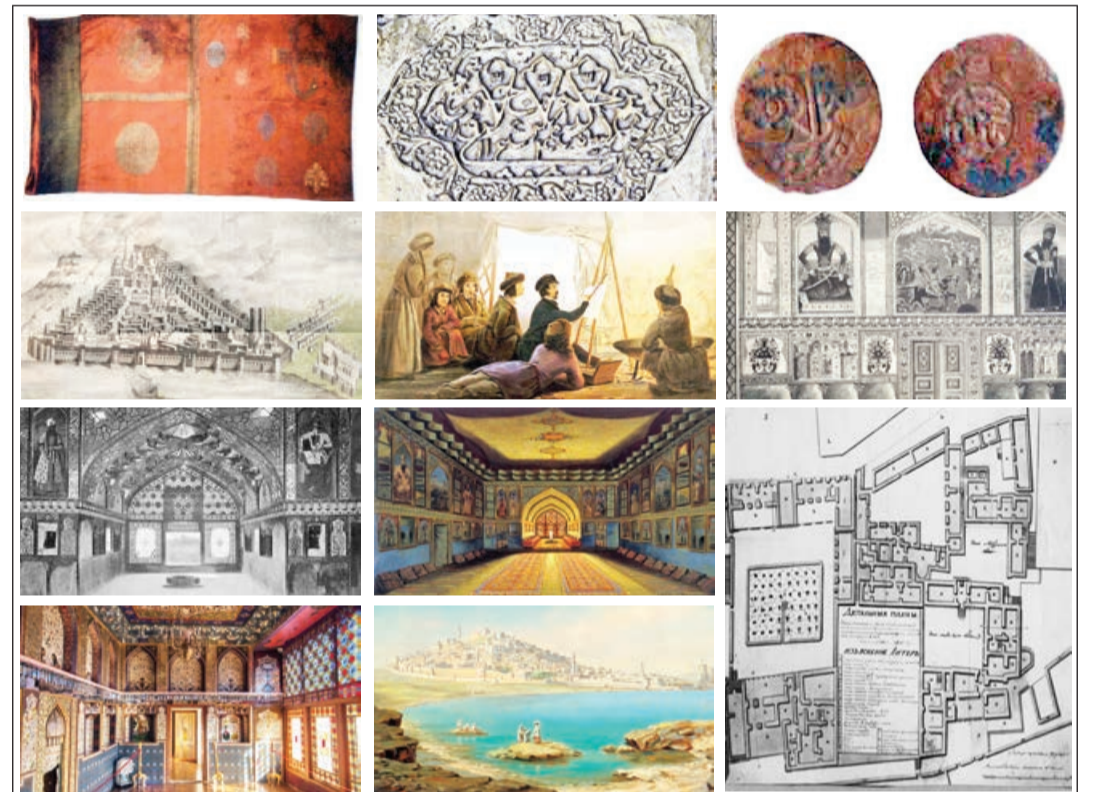
tern yağlı boya ilə çəkilmiş Bakı mənzərəsi və həmçinin etnoqrafik zəmində işlədiyi digər rəsmləri hazırda həm Almaniya, Berlin Avropa Mədəniyyəti Muzeyində, həm də bu ölkənin digər muzeylərində saxlanılır.

Onun yağlı boya ilə karton üzərində çəkilmiş unikal əsərlərindən biri isə "Bakı qalasının sonuncu hökmdarının sarayında güzgü qonaq otağı" adlanır. Bu nadir rəsm əsəri Xan sarayının bu günədək naməlum olan daxili interyeri haqqında ilk məlumatı verən çox qiymətli tapıntıdır. Çünki bugünkü "güzlü qonaq otağı" haqqında biz yalnız mənbələrdən, hərbi yazıçı və səyyahların yazılarından, həmçinin xalq etimologiyasındakı rəvayətlərdən başqa bir şey bilmirik. Əsərdəki görüntülər yuxarıda adı çəkilən mənbələrdə sözlə təsvir edilən məlumatlarla üst-üstə düşür. Rəsmdə güzlü zəmin interyeri - çox güman ki, Bakı xanlarının nəslindən olan xan və xanzadələrin portretləri olan məşhur divar rəsmləri, qızıl işləmələr, yer döşəmələri, xalçalar, eləcə də memarlıq detallarının aydın təsviri verilmişdir. Rəssam bu

elmi konfransda məhz həmkarları ilə söhbət edən zaman eksponatların izini tapıb. Bəlli olub ki, İrevan qalası dağılıdıqdan sonra bütün tarixi nümunələr Gürcüstana aparılıb.

Tarixçilərlə bərabər zirzəmiyə baxış keçirən Solmaz xanım bu unikal nümunələri aşkar edib. Artıq Azərbaycan tərəfi Sərdar sarayının eksponatlarının izini düşüb. O eksponatların xeyli hissəsi Heydər Əliyev Mərkəzində açılan "Tarixi şah əsərləri" adlı sərgidə nümayiş olunur. Bu eksponatların Azərbaycanı gətirilərək bərpə edilməsində və saxlanılmasında Heydər Əliyev Fondunun və Prezident Administrasiyasının böyük rolu olub.

Xan sarayları ümumi quruluşuna, xarici fasad interyerlərinə görə fərqlənənlər də, eyni struktura və memarlıq üslubuna malikdir. Maraqlıdır ki, digər sarayların xarici interyeri də daxil qədər zəngin olduğu halda, Bakı xan sarayının xarici fasad quruluşu çox sadədir. Lakin Bakı xan sarayının böyük bir kompleks maldiki, yeni bir neçə bina, məskid, hamam, ovdan, təsərrüfat həyati, mətbəx, su təchizə-

ması belə təsvir edilir: "Bakı xanının Bulqakov üçün təmizlənməsi sarayında bizim təbirlərin diqqətini divarlardakı yağlı boya ilə ustalıqla çəkilmiş və qızıl tuluşmuş, döyüş səhnələri əks etdirilmiş tarixi şəkillər çəkdi. Onları qalib olan üzlər uzun iskanələrə divarlardan qoparırdı.

Təəccüblüdür ki, bəziləri hətta heç pozulmamışdı da. Ümumiyyətlə, bu ev çox zəngin idi: qapı və çarçivələr qırmızı çin ağacından idi, çoxlu qiymətli xalçalar, ipək parçalar, hətta şərq adətində aksinə olaraq güzlükdə də vardı. Görünür ki, xan çıxıb getməyə heç də tələsmirdi. Bütün bu var-dövləti bizimki-lə elə təmizlədilər ki, heç nə qalmadı".

Maraqlıdır, bəs bütün Bakı körfəzindəki neft quyularına, duz göllərinə, bağlara nəzərət edən, bütün bunları Orta Asiya, İran, Türkiyə və Avropa bazarlarına çıxara bilən, zəngin Bakı xanlarının adı keçən mənbələrdə sözdə təsvir edilən sarayın daxili görünüşü, interyeri heç qədər necə olmuşdu?

Uzun illər aparılan araşdırmalar nəticəsində Xan sarayının daxili interyerinə aid bir rəsm əsərini Almaniya, Berlin Avropa Mədəniyyəti Muzeyində aşkar etdik. Bu rəsm əsərinin müəllifi olan alman rəssamı və etnoqraf Avqust Vilhelm Kizevetter (1811-1865) kimi II Krımda yaşayıb, müsəlmanlığı qəbul edərək Abdulla adını götürüb. Bu dövrdə Kizevetter Krım-tatar xalqının gündəlik həyatını, həyat tərzini, adət-ənənələrini öyrənərək və yerli memarlıq abidələri haqqında, həmçinin Baxçasaray, Xan sarayı və yaşadığı kəndlər barədə maraqlı etnoqrafik məlumatları toplayaraq qiymətli rəsm əsərləri yaratmışdır. Xatirələrində yazdığına görə 1847-ci ildə Yaltadan Qafqazın qərb hissəsinə köçərək burada gürcülərin yaşadığı "İmerelilər" və "Mingrelilər" yaşayış yerlərini gəzir. 1847-ci ildə Tiflisdə rəsm əsərlərini ilki sargısını təşkil edir. 1848-ci ildə Kizevetter İrəvana dəvə karvanı ilə gəlir. Daha sonra o, Şamaxıya və Bakı şəhərinə səyahətini davam etdirir, həmçinin Ağstəgahda olur.

1848-1849-cu illərdə Bakıda olmuş rəssam şəhərin ümumi panoramasını, etnoqrafik mənzərəsini, Ağstəgahı, habelə bazar, çayxana, cızbızxana və bir çox səhnələri əks etdirən əsərlər çəkmişdir. Vilhelm Kizevet-

ter əsərdə otağın gözəlliyini və təvəninə da bezək ornamentlərini vurğulaya bilmisdir. Bu otaq, Orta əsr Azərbaycan saraylarına xas olan böyük otaqların ən yuxarı hissəsini rəngli şüşəli şəbəkələrlə bəzəyən, "Şahnişin" adlanan tağlı artıma ilə təmirlənir. Şahnişində hər iki kənar hissədə, yəne də xalılara döşənmə hündür kürsülər, mərkəzdə isə fəvvarə aydın görünməkdədir. Rəsm əsəri o qədər ustalıq və dəqiqliklə, yüksək zövq və rəng çalarlarının zənginliyi ilə seçilir ki, səviyyəni fəto çəkilmişdən qeri qalır.

Şahnişin, əslində, sarayda küçünün və ya həyətə yan tərəfinə baxan otaq (kimi və ya daha yüksək mərtəbəsindəki şəhərlə və ya xanlara layiq çixintili, balkon tipli bir yerdə). Şirvanşahlar Sarayı Kompleksindəki saray binasında "şahnişin" öz əzəməti və möhtəşəm memarlıq üslubu və gözəlliyi ilə insanı valeh edir.

XVIII əsrdə Azərbaycan ərazisində yaranmış bütün xanlıqlarda hər bir xanın özünəməxsus saray tikiliyi və saray interyeri olmuşdu. Onları birləşdirən həm ümumi, həm də fərqli cəhətlər vardır. İrevan, Şəki, Gəncə xan saraylarının divar və təvənlərinə yağlı boya ilə qızıl tuluşmuş təbiət təsvirləri, döyüş səhnələri və portretlər çəkilmiş, stalaktitlər, buxarı da Şəki xan sarayını zəngin divar rəsmləri ilə bəzədilmişdir. Məsələn, rəssam Q.Şamaxının XIX əsrin sonlarında Şamaxıda bir evdə çəkdiyi "Şamaxı rəqqasları" rəsminə otağın neçə gözəl bəzədildiyinin şahidi oluruq. XIX əsrdə Şamaxıda baş vermiş güclü zəlzələlər Xan sarayını ciddi zərər görmüş, 1918-ci ildə isə ermənilərin bütöklükləri soyqırım günlərində həm talan edilmiş, həm də dağılmışdır.

Onu da qeyd etmək yerinə düşərdi ki, bir neçə il bundan əvvəl AMEA-nın Z.M.Ümüdyadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun baş elmi işçisi tarix elmləri doktoru, professor Səlim Rüstəmov Tohid Fransanın Anadolu Araşdırmaları Mərkəzi G.Şerreteli adına Gürcüstan Dövlət Şərqşünaslıq İnstitutunun birgə təşkil etdiyi "Geriyyə və gələcək baxış: İrandan Qafqazda təsirin dair" mövzusunda beynəlxalq

Səadət ƏLƏKBƏROVA,
"İçərişəhər" Muzey Mərkəzinin elmi katibi, Əməkdar mədəniyyət işçisi

